

**R.D. Iacobi Marchantii, Pastoris Et Decani Covviniensis
SS. Theolog. Professoris, Rationale Evangelizantivm**

Marchantius, Jacobus

Coloniae Agrippinae, 1661

Dom IV post Pentec. Lect. 5. tripart. Irruebant turbæ, ut audirent Verbum Dei. 1. pars docet turbas cum fervore concurrisse, ut audirent Christum. 2. docet concurrisse, ut viderent eum. 3. docet ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-56372](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-56372)

Conclu- sio. Tu bone Pastor, qui in caelo tamquam deserto (quod deseruerunt quidam Angeli, & homines omnes per Adæ peccatum) relictis Angelis quasi 99 ovibus, venire dignatus es ad hominem tamquam ovem errantem, ut humeris impositam reduceres eam; fac nos intelligere & redamare charitatem, quam exhibuisti sic veniendo, pellem ovis assumendo, per spinas & dumeta non sine sanguine transeundo, humeros pio oneri supponendo. Fac ut simus ovis illa à te quaesita, à te revecta, ut lactificemus caelum & Angelos conversione nostrâ, & tandem audiamus vocem illam cum ovibus, quæ sunt à dextris: *Venite benedicti Patris mei, percipite regnum preparatum vobis à constitutione mundi; sic que collatæ sunt in æternum, te Ducem sequentes, & Pastorem per æterni viroris pascua.*

Lect. 3. **DOM. IV. POST PENTECOSTEN.**
Irruebant turba, ut audirent Verbum Dei. Luc. 5.

PARS I. Magna omnino elucefcit fervor populi Jesum quocumque sequentis per urbes & castella, per agros & montes, per lacus & maria. Nec exiguo numero, sed turmatim ad eum ita accurrere visi sunt, ut Evangelista fervorem eorum volens describere dicat, quod *Turba irruerunt in Jesum*, quasi cum impetu urgentes & prementes eum. Hoc quidem irreverentia eujuspiam videri posset, sed ut dicit S. Bonaventura; Desiderium verbi Dei tanti apud Deum est meritum, quod ipsam quoque irreverentiam turbæ in eum irruentis excuset. Vehementi enim desiderio movebantur, considerantes magis Domini bonitatem quam majestatem. Sic adimplebatur ex parte illud: *Omnes sitientes venite ad aquas, properate, audite audientes me. Quasi dicat. O vos omnes veritatis & sapientie salutiferæ avidi, venite ad aquas doctrinæ & salutis, properate, premitte, irruite cum fervore, sitim animi vestri, sitim veritatis, sitim sapientie cælestis & salutiferæ sedate. Sicut sicut Dominus, inquit S. Nazianzenus, est si tanto bono sine labo & petri possimus accedere tantum ad fontem, cujus amentia est tantum bonum differre? Hæc ergo siti pressi premebant se populi. fluentes ad Dominum, premebant & ipsam Dominum, ut de fluentis ejus haurirent, biberent; aviditatemque suam explerent, ipso non invito, sed invitante.*

Ob tripli- cem cau- sam turba- rum irru- erunt.
*Prima, ut audirent eum.
Secunda, ut viderent eum.
Tertia, ut tangerent eum.*

1. Prima hic exprimitur disertis verbis. *Irruebant in eum, ut audirent verbum Dei.* Quodnam illud verbum Dei? Christum audire volebant, qui est verum & æternum Patris Verbum. Quia ut ait Apo-

stolus; Deus qui *multifariam multisque modis olim loquens erat in Prophetis, novissime nobis locutus est in filio.* Antea obscure & imperfecte loquebatur in Prophetis, & per Prophetas, super quos sæpe ut dicit scriptura, *Factum est verbum Domini*; & loquebatur eis Deus per revelationes, vel sensibiles, vel intellectuales, vel imaginarias. Postea autem per verbum suum incarnatum manifestè loqui dignatus est, & perfectè quando illud fuit. Verbum quod conceperat ab æterno ipse manifestavit nobis in tempore, in assumpta carne: tunc enim proprie loqui dictus est, quia habet se hoc Verbum incarnatum ad Verbum increatum, sicut verbum vocis ad verbum cordis, ut ex S. August. docet S. Thomas in cap. 1. ad Hebr. Christus ergo verbum Dei est, quod suscipiebant cum omni aviditate turbæ; & ipsum verbum Verbi, hoc est sermonem ejus sermonem sapientie æternæ similiter ardenti excipiebant desiderio, ad eum irruentes, eique adhaerentes propter efficacissimam, suavissimamque gratiam verborum ejus.

De hac ejus gratia ac verborum suavitate & effi- cacia, quæ alliciebat turbas, testimonium habemus tum in veteri, tum in novo testamento. In veteri quidem de ea propheticè dixit David: *Discessisti gratia in labiis tuis, propterea benedixit te Deus in sæculum.* An non hæc est gratia sermonis cælestis propter quam a Deo & hominibus æternum est benedictus? Unde mulier illa Evangelica verborum ejus suavitate quasi extra se rapta extollens vocem in medio turbarum in hanc benedictionem erupit: *Beatus venter qui te portavit, & ubera qua suscipisti.* At ille *Beati qui audierunt verbum Dei, & custodierunt illud.* Decadem gratia laborum loquitur sponsa. *Labia illius lilia distillantia myrrham primam.* Ubi comparat labia sponsi cum liliis purpureis in Syria laudatissimis, propter suavitatem ejus. Dicitque labia illa fuisse quasi stillantia myrrham primam, sive myrrham electam & probatissimam, quia peccatores increpabat & hortabatur ad penitentiam & crucem ferendam, & hoc erat stillare myrrham amaram; quia tamen hic sermo de cruce & penitentia procedebat de ejus ore melleo, amaritudo illa non erat amaritudo, ob suam gratiam laborum ejus. Huc etiam spectat quod dicit ipse de se *Christus Dominus dedit mihi linguam eruditam, ut sciam sustentare eum qui lassus est verbo.*

In novo testamento notissima sunt testimonia ejusdem rei expressa in plerisque locis Evangelii. Unde dicitur: *Mirabantur omnes in verbis gratie, quæ procedebant de ore ejus.* Idem ipsemet adversarii qui missi fuerant ad eum, apprehendendum, stupefacti redeunt, & dicunt. *Numquam sic locutus est homo.* Item dicit de eo Petrus: *Domine verba vitæ æternæ habes, ad quem ibimus?* Cælesti ergo suo sermone quasi *vita coccinea*, purpureoque suavitudo ad se trahere turbas, illasque sibi colligabat tantâ efficacità, ut vix possent ab eo divelli. Ideo quando- que triduo secuta sunt eum neglecta familia, neque

neglecta fame. Sic irruunt hic in eum, ut audiunt verbum ejus.

Exemplum sancti viri, operis, & sermone potentium S. Francisci.

Hanc gratiam laborum non sibi sibi reservavit, sed etiam communicavit nonnullis quibus verbum suum commisit, ut & ipse potentes opere & sermone ad Deum attraheret multitudinem & adducerent ad salutem.

S. Franciscus ita hac gratia donatus erat, ut de eo scribat S. Bonaventura c. 12. vite ejus: *Omnia enim omniisque sermo properabat, vivum novum mundo calidus datum & fervere & audire; erat enim verbum ejus velut ignis ardens, penetrans intima corda, omniumque mentis admirationes replebat. Propter quod omnes cuiuscumque conditionis quos vel in aperto vel in occulto reprehendebat, tanta eum veneratione suspiciebant & exaudiebant, ut interius compuncti vel vitam componerent, velum res & horrore correpti contra corripientem missitate non audirent.* Ita S. Bon. Sicut & eo nostrum hodiernum Evangelium testatur quod Christus iuxta stagnum stans ut turba facilius eum audiret, ascendit in naviculam a terra paululum semotam, idem & testatur Chronica a S. Francisco non sine miraculo factum. Cum enim quodam die ageret circa litus maris, magna que multitudo populi concurreret ad eum videndum, audiendum, ejusque benedictionem implorandam, ipse fugitans auram popularis honoris sese in navicula, quadam abscondere conatus est: at mox per se sit naviculam sese a portu miraculose removemtem; foret aliquantum distans a litore, stetit illa immobilis in medijs undis, quasi columbis sustentata maris. Agnoscentem igitur Franciscus divinam voluntatem per hoc miraculum (ad cuius etiam intuitum populus stupefactus ibi adstabat) divinum eis verbum ibidem maxime cum fructu annuntiavit, imperitaque benedictione cum monuisset ut descenderent, ipsa navicula nemine manum admoveante littori iterum appropinquavit. Eadem ergo ad verbi divini predicationem cathedra uti voluit Franciscus miraculo admonitus, qua hic usus fuit & Christus.

Obson. Gallica. l. 2. c. 35.

Similiter gratia laborum tantam pollebat S. Antonius in Padua, ut omnes attraheret ad se, & in admirationem raperet; adeo ut cum eum quodam die concionantem cum admirabili sapientia & suaviloquentia Summus Pontifex audiret, *Arcam testamenti publice nominavit.* Innumera autem eum sequebatur multitudo, imò perveniebat, & locum certatim præripiebat in templis concioni designatis; nec templâ sufficiebant, sed in agros quandoque necesse fuit ipsum exire, ut irruentibus turbis satisfaceret. Deus vero etiam post ejus mortem voluit ostendere quomodo ejus lingua fuerit plectrum & organum spiritus S. quia per miraculum incorrupta mansit annis triginta duobus post ejus obitum. Quapropter S. Bonaventura Ordinis Franciscani Generalis, cum tunc corporis Sancti hujus fieret translatio, invenit eam vividam & rubicundam, plenam succi & sanguinis, quasi esset lingua

S. Antonius de Padua.

hominis adhuc viventis; ideoque a Cadavere jam exelo & assumpto illam eximens, osculique & lacrimis magna cordis sui devotione irrigans, exclamavit: *O benedicta lingua que semper Deum laudasti, cuiusq; extirpata ut eum alii laudarent, nunquam miraculo integritatis tue ostendit quanti meriti sis apud Deum, qui te ad sublime adeo officium predicacionis verbi Dei efformavit & destinavit!* Sic & lingua ipsiusmet Bonaventuræ, quæ Seraphico igne fuerat inflammata, ut alios etiam ad amorem Dei inflammaret, inlegta & recens est reperta 160. annis post mortem anno 1234. cor quoque & caput in corporis scilicet ipsius translatione cuncta. Hoc utique fuit præmium sapientiæ, zeli, virtutis, quasi sancti auditores innumeros cognitione Dei illustrarunt, & amore succenderunt. Poterant ergo hi dicere illud. *Dedit mihi Dominus linguam mercedem meam, & in ipsa laudabam eum.* In mercedem sapientiæ & igniti eloquii quod ad aliorum conversionem profuderunt, dedit eis Deus linguam incorruptam, tandemque illam resument immortalem & gloriosam, & per ipsam eam laudabunt in sæcula sæculorum.

Cornel. in epist. Jacobi ex Chron. Minorum.

Eccli. 31.

S. Vincentius Ferrerius.

Sic quoque S. Vincentius Ferrerius, Ord. S. Dominici, virtute verbi sibi a Deo commissi ad Hispaniam per Galliam in Belgium, & alias Europæ regiones pergens, tantam attraxit multitudinem, ut quandoque quadraginta millibus auditorum dicatur fuisse stipatus. Afferuntque convertisse Judæorum viginti quinque millia, Saracenorum octo, Publicorum vero & infamium peccatorum, sive homicidarum, prædonum, usurariorum, meretricum 40. millia ad publicam penitentiam, aliorum vero peccatorum supra centum millia ad confessionem Sacramentalem ad Juxisse Sic irruerant turbe in eum, & post concionem diverberantium se innumera erat multitudo.

Itaque Christus Dominus. Apostoli, Apostoliceque viri fuerunt in veritate potentes illi Oratores Amphion, Orpheus, Arion, de quibus fabulantur antiqui, quod suo carmine & suaviloquentiâ moverint faxâ, arbores, sylvas, feras & edificandas civitates & muros construendos. De quo Horatius l. de arte Poëtica canit:

*Dicitus & Amphion Thebana conditor urbis
Saxa movere sonet studiis, & prece blandâ
Ducere quæ vellent.*

Nimirum hi viri sancti homines duos instar saxorum & rupium, homines rudes & sylvestres instar arborum, homines feros instar belluarum, pellexerunt ad se gratia laborum suorum & virtute verbi Dei; ex eisque lapides electos, ligna que polita confecerunt, quibus ædificaretur civitas Dei in terris sanctâ societate, in cælis æternâ compaignatione & beatâ conjunctione. Hæc est enim Jerusalem qua ædificatur ut civitas, cuius participatio ejus in Psal. 122. id ipsum, ad quam ascendimus tribus & tribus ad confitendum nomini Domini, quæ attraxit fuerant verbo Domini & fervorem ejus.

Gen. 12. 1.

Psal. 122.

habet divinitatem, cujus radii quando volebat etiam in faciem redundabant, quique non solum os Angelicum, sed & divinum præferebat: Olim non poterant in faciem Moysis intueri filii Israël, ob radiantem gloriam vultus ejus ex consortio sermonis Dei. Majore pollebat Christus gloria & fulgore ex consortio divinitatis, sed illum temperabat, & pic intuentibus faciem suam sic accommodabat, ut non in terrore verteretur, sed in amore; non in metu, sed in desiderio.

Videri
Jeſum
multi de-
siderarunt.
Propterea tantopere desiderabat Zachæus, & quærebat videre Jeſum. Atque licet ipse dives foret & honoratus, nihilominus non veretur in platea instar vilis homuncionis ascendere in arborem Sycomorum, ut videret illum, quia statura pusillus erat, & præ turba non poterat eum intueri. Poterat certe cum propheta dicere: *Tibi dixit cor meum, ex-*

Psal. 26.
quisivi te facies mea, faciem tuam Domine requiram,
sed sciens ipsius desiderium & suscipiens Jeſus prius vidit illum, & oculis fulgidissimis in eum conſectis, usque ipsum descendere, & faciem suam benignissimam dignatus est ei exhibere; ut sicut fuit cora a facie ignis, sic cor Zachæi a facie Domini lucret per conceptum ignem contritionis & amoris, gaudii & exultationis. Suscepit enim eum gaudens in domum suam, & cum exultatione audivit: *Hodie hinc domui salus à Deo facta est.*

Ioan. 12.
Propterea etiam quidam Gentiles qui ascendunt adorare in die festo, accesserunt ad Philip-pum, & rogabant eum dicentes: *Domine, volumus Jeſum videre.* Hoc est, optamus magnopere illum propius cernere, & cum illo colloqui. Adumbratur autem in desiderio isto horum Gentilium desiderium omnium nationum totum orbem incolentium, quia de Christo dictum erat: *Venit adſiderare cunctis gentibus.* Et hæc erat vox quædam omnium gentium: *Volumus Videre Jeſum.* Unde etiam Christus Dominus occasione horum Gentilium suam faciem quærentium, respondit discipulis: *Veni hora ut clarificetur filius hominis.* Quasi dicat: Jam tempus adest, quo ego à Pharisæis abjectus & neglectus, à populis Gentilium qui in me credunt, agnoscat & glorificabor. Atque etiam hanc faciem suam aliquibus Gentilibus dignatus est exhibere. Nam & Reges Orientis & Centurio Gentiles erant, Chanaanæ quoque Gentilis, fuit, quibus amabilem se ad eum exhibuit. Erad Abagarum Edessæ Regem imaginem faciei suæ linteo impressam misisse dicitur, ut ejus desiderio satisfaceret, quo ardebat videre Jeſum. Cum enim, ut refert Nicephorus & Evagrius, auditis Christi miraculis morbo decentus, ejus præsentia frui non posset, pictorem misit qui accuratè ejus vultum delinearet. Et ille quidem in loco sublimiore stans conatus est pingere Christi vultum, sed cum ceptum opus non succederet: quia divinus splendor & gratia in vultu coruscans impedimento erat, re eâ cognitâ Salvator linteum candidum petiit, in eoque faciem suam expressit, & ad Regem misit. Hæc ex Archivis ci-

vitatis Edessæ desumpta esse testatur Nicephorus l. 2. c. 7. Item Evagrius l. 2. c. 26 & alii. Quod certe non est absolum à ratione, cum etiam traditione Ecclesiasticâ vulgatum sit, Christum impressisse linteo Veronicæ imaginem faciei suæ cruciatæ, in monumentum pietatis futuris Christianis O ergo facies desiderabilis, ad quam meritò concurrunt turbæ cum fervore & pietate!

In horum omnium confirmationem, in Revelationibus S. Brigittæ legitur Deipara Virgo ei dixisse, quod quicumque desolatus esse tristis vultum filii sui aspexerat, mox relevamen sensisset: adeo ut qui perturbationibus his comprimerentur dicerent: *Eamus ad Mariam Filium, ut ejus conſolemur Gerſon aspectu.* Quod si de B. V. Deipara tradit S. Ambrosius & alii classici Scriptores, tantam ejus fuisse in exteriori facie gratiam, ut etiam alii quos conspiceret, castitatis & integritatis gratiam conferret: quanto majorem putas efficaciam Christi facies Virg. pic inſpecta habere poterit, cum ab eo MARIA omnem gratiam participarit?

Tertia causa cur turbæ in eum irruerunt, erat, PARS III ut tangerent eum, quia ut ait in huic locum Turba Doctor extaticus Dionysius Carthusianus: *Deside irruerunt, rabant non solum ipsum inspicere & audire, sed etiam ut Jeſum tangere: & posteriores impellebant priores, ita ut eum tangerent. impetu in eum irruerent.* Hoc ipsum est quod dicitur: *Et omnis turba quærebat eum tangere, quia virtus de illo exibat & sanabat omnes.* Tanta erat Christi sanctitas & potestas ut diffunderetur per vestem, quæ licet in se virtutem sanandi non haberet tamen in quantum erat operimentum corporis Christi virtuosa fuit & efficax ad curandum, interiori virtute scilicet redundante ad exteriora. Sic unguentum pretiosum à capite descendit in barbam, *Psal 132.*

barbam Aaron, & in oram vestimenti ejus; hoc est, gratia Christi & virtus in ipso descendebat & profuebat à divinitate in humanitatem, & à carne etiam in vestimentum. Hoc optime agnovit illa quæ dicebat intra se: *Si tetigero tantum simbriam vestimenti ejus, salva ero.* Unde cum à turbis Christus itinerans comprimeretur, irruit & ipsa in eum, & venit retro & tetigit simbriam vestimenti, & sterit fluxus sanguinis quem à duodecim annis patiebatur. Interim ut ejus fidem omnibus manifestam faceret Dominus, conversus ad turbam ait: *Quis est qui me tetigit?* Negantibus autem omnibus dixit Petrus, & qui cum illo erant: *Præceptor turbæ te comprimit & affligunt, & dicit: Quis me tetigit?* Verum alius est corporis tactus, & alius tactus fidei & pietatis. Tetigerat enim mulier tactu perfectæ fidei & devotionis, ideo senserat Christi virtutem ex se exisse quia aliquis tetigit eum. Vide ergo ubique turbam comprimentem, turbam irruentem in eum, tum ut audiret eum, tum ut videret eum, tum ut tangeret eum & aliquam ab ipso benedictionem & virtutem ex eum tangente, vel solam vestem contingendo. Jeſus enim fons erat salutis,

Aggæi 2.
Ioan. 12.

Psal 132.
Matth. 9.

Luc. 8.

Ioan.

Allo.

Verbi
Dei
modis
dicuntur

Esse

Dispo
tas
Dei
dicuntur

salutis quamdam efficaciam participabat. Sanabar faciei ejus visus, vocis & sapientiae ejus auditus, corporis & carnis ejus vivificatio tactus, imò & salutaris, ut patuit in aëro illuminatio & surdo sanatio, imò & solius vestis exterioris. Propterea etiam milites crucifigentes foris sunt eam, quod illi virtutem inesse opinantur, ut tradit Euthymius. Itaque hæc sunt tres potissimæ causæ tanti concursus popularis ad Christum: ex quibus tria documenta ad nostram instructionem desumenda sunt.

Primo enim, ad imitationem populi hujus concurrerunt cum fervore ad Christum ut audirent verbum ejus, docerentur & nos excitare in animis nostris fervens desiderium & aviditatem audiendi verbū Dei. Qui enim cum desiderio & aviditate ad illud accedit, multum ex illo proficit, habetque signum electionis Dei in se. Unde pronunciat Dominus: *Qui ex Deo est, verba Dei audit.* Et iterum: *Oves meæ vocem meam audiunt.* Cibis illi magis proficit qui famet, ita & cibis animæ: & sicut signum est bonæ valetudinis, dum homo esurit; ita etiam signum est bonæ valetudinis animi dum esurit verbum Dei. Sic dicitur de quibusdam, *Susciperunt verbum eum cum omni aviditate.* Susceperunt autem tanquam verbum divinum, non cum sola curiositate (sicut de ætheniensibus dicitur: *Ad nihil aliud vocabantur quam audire vel dicere aliquid novi,* quibus non pauci sunt similes inter Christianos) sed cum reverentia, obedientia, & promptitudine. Hoc enim necessarium est ut proficiat verbum Dei. Debemus, inquit S. Bonaventura, verbum Dei audire, ut proficiamus in intellectu & lumine, & simul in Dei amore. Sic similes erimus apibus, quæ ex diversis floribus argumentose conficiunt favum mellis. Ceram scilicet in star apum conficere debet mens pia ad illuminandum intellectum, & mel amoris ad reficiendam voluntatem. Quod si solum audivimus Verbum Dei ex curiositate, nec cum ea quæ decet reverentia, si nec custodimus illud cum observantia, jam potius contra nos vertetur in testimonium. Propterea de quibusdam conqueritur Dominus: *Et tu filii hominis: Filii populi tui qui loquuntur de te juxta mirros, & in officio dæmonū, & dicunt unum ad alterum: Venite & audiamus quia sit sermo operantis in Domino. Et veniunt ad te, & sedent coram te populus meus: & audiunt sermones tuos, & non faciunt eos, & es eis quasi cæcum muscum, quod suavi dulcique sono canitur, & audiunt verba tua, & non faciunt ea.* An non hoc verum est de plerisque Christianis? Audiunt verba Concionatorum, & eis delectantur, & sese incitant mutuò ad concionem ad eundem, dicuntque in plateis & ostiis domorum: Quam discrete concionatus est noster Prædicator. Interim nihil corrigunt pravorum morum, videnturque nonnihil voluptatis & recreationis gratia adire concionem; audiunt & non faciunt. Sunt similes illis qui audirent Cytharedum instrumentum musicum scire pulsantem solo concentu delectati; transiunt concentus & sonus, nec alius est fructus.

Quis: sic etiam apud eos nihil operatur sermo Dei nisi oblectationem transeuntem in fructuosam. Aliqueriam reperitur qui negligunt Verbum Dei, quia satis periti sibi videntur, nulliusque doctrinæ indigere. Sed fallunt hi semetipsos, quia licet scientia omni sint instructi, tenentur tamen audire quandoque Verbum Dei, tum ut reficerent memoriam eorum quæ sciebant, tum ut excitentur ad ea faciendā quæ sciunt & audiunt, tum ut aliis bono sint exemplo, & eos excitent pari studio ad audiendū. Sed & hoc omnibus persuasum esse debet, semper ex omni concione fructum aliquem posse elici. Ideo S. Theresia fatebatur se quamlibet indocti semper profecisse sermone. Quod ipsum asserbat de se Michaël Bajus celeberrimus olim scientia & pietate in Lovaniensi Academia Doctor Theologus. Licet igitur quis in Scripturis eruditus sit, & in fidei mysteriis, & uctuosius tamen illa percipere poterit ad salutem ex ore proponentis in persona Christi, & fungentis officio Apostolico, imò & Angelico salutare erant aquæ probatæ piscinæ; sed debeant prius ab Angelo volvi & moveri, sic est & de verbo Dei, à Concionatore revolutum vim habet salutarem. Alia similitudine idem declarat S. Nazianz carm. 2. de Virginitate. Sicut filix in seipsum continet, non tamen scintillas emittit nisi extrinsecus percussus; sic & in cordibus nostris latent scintillæ pietatis sed non exsiliunt nisi verbo Dei conseruiatur. Verba ejus sunt ista:

*Piscina namque spulsa
In nobis scintilla latet, velut igneus ardor,
Inclusus saxo: ut porro sepi creudo,
Ferrum de rigido solet ignem extrudere saxo,
Haud aliter pietas latentis sermone salutis
Atrita in medium prodit clavis, resurgit.*

Secundò docemur exemplo irruentis turbæ ad 2. Morale videndum eum, adspirare ad faciem Christi, eam Aspiratione mentis & fidei oculo pie contemplari, quia ab illa omnia bona nobis prodeunt, & in illa tandem faciem conspicienda complebitur beatitudo nostra. Nihil nobis dat Pater Æternus, nisi respiciens in faciem Christi sui, nec nos respicit nisi per illam, ergo etiam vult ut ipsam & nos respiciamus. Lumen salutis & gratiæ oritur in nobis dispans peccati tenebrosam caliginem, dum illuminat vultum suum super nos, dum illustrat faciem suam super servos suos: nihil nisi tenebræ remanent in nobis, dum averit faciem suam à nobis. Ideo docet nos orare Prophetia, & dicere: *Ne avertas faciem tuam à me.* Et similis Psal. 142. *ero descendens in lacum.* Et iterum: *Illustra faciem Psal. 30. tuam super servum tuum:* Et rursus: *Illustra vultum Psal. 66. suum super nos, & miseretur nostri.* Qui pio affectu accedunt ad faciem Christi contemplandam, ita illuminantur ut facies eorum non confundantur. Felix ergo qui potest dicere cum Psal. 26. *Tibi dixi cor meum, exquisivi te facies mea, faciem tuam Domine requiram.* Felix qui cum Apostolo dicere potest: *Deus qui dixit de tenebris lumen splendescere, ipse 1. Cor. 4. illuxit in cordibus nostris ad illuminationem scientiæ claritatis.*

Rational. Evang.

Eccc

claritas

Person
Major.
Carth.
Amb. c. 7.
e infir.
surg.

ARS III
urba
venerunt,
e sejum
ingerent.
uc. 6.

ad 132.

ath. 9.

ic. 8.

Dispari-
tas verbū
Dei au-
dientium.

2. Cor. 3.

claritatis Dei, in facie Iesu Christi. Tandem autem si hic cum desiderio contemplati fuerimus faciem Domini, nos revelata facie gloriam illius speculariter, in eandem imaginem transformabitur à claritate in claritatem, tanquam à Domini spiritu. Quasi dicat: Nos divinam gloriam & claritatem quasi specula recipientes, participes efficiemur ejusdem claritatis in eandem transformati, sicut speculum claritatem & imaginem, solis recipit. Et transibimus à claritate in claritatem, à claritate Christi in claritatem nostram; ut stamus elati ejus fulgore radiante in nobis, faciente id spiritu Dei in nobis.

Exod. 33.

Hoc ex parte fit in hac vita, perfectè autem fiet in altera, quando perfectissimè adimplebitur petitio Moysis: Domine si inveni gratiam in oculis tuis, ostende mihi faciem tuam. Tunc enim ostendet nobis sicut & Moysi faciem sine velo & nebula, faciem divinitatis contemplandam oculo mentis, faciem humanitatis contemplandam oculo corporis, ut interius exteriusque objectum inveniamus consummatam beatitudinis. Tunc feliciter quam Moyses in foramine petrae intuens transeuntem Domini gloriam ex humeris ejus resurgentem, nos in divini vultus splendore gloriantes in clama-

Exod. 34.

bimus: Dominator, Domine Deus misericors, & clemens, patiens & multa miserationis, & verax, qui custodis misericordiam in milia.

3. Morale

Aspirandum ad spirituales Christi salutem.

Tertiò, exemplo irruentis turbae ad tangendum eum, docemur accedere ad Christum desiderio concretus spiritualis qui sit per fidem & pietatem. Si tangamus eum, tanger & ipse nos; & virtus de illo exibat, & sanabit languores nostros. Felices fuere qui Christum tetigerunt: felices quos tetigit Christus Maria & Joseph, Simeon & Anna tetigerunt eum brachiis reverentiae & devotionis, & quantam ab ipso gratiae abundantiam consecuti sunt? Tetigit ejus simbriam Hemorroissa, & non solum sanitatem corporis nata est, sed etiam spiritus. Tangit ejus sinum Joannes in eo requiescens, & quantam sapientiae & amoris inde copiam hausit? Tetigit Magdalena pedes ejus, & nonne ex hoc contactu sortitur plenissimam remissionem & dilectionem? Tetigit Thomas vulnera, & omne per hoc reducitur ad fidem, ita ut illius professionem faciens in clamat, Dominus meus & Deus? Multos & ipse Christus voluit benedictione suo tangere, ut eis impartiretur sanitatem & vitam, benedictionem & gratiam. Tenet puellam emortuam per manum, & suscitavit. Apprehendit hydropticum, & sanat. Tangit manum aridam, & illam in vigorem revocat. Tangit oculos caecorum & aperiuntur. Tangit linguam & aures surdi & sordi, audit & loquitur. Tangit loculum adolescentis qui efferebatur de civitate Naim mortuus, loculusque mortis sit lectus & locus resurgentis. Ubique igitur felix Domini contactus, si ve prius tangatur, si ve ipse praevenerit & tangat. Oportet & nos accedere, ut eum tangamus: oportet ei supplicare ut dignetur nos tangere. Rossumus

cum Simeone & Anna, cum Joseph & MARIA cum ulnis caritatis amplecti cum Hemorroissa vestem & simbriam salutiferam exocularem, cum Magdalena ad pedes sedere, & eos irrigare cum Joanne in sinu ejus requiescere, cum Thoma vulnera palpare. Nequimus id contactu corporali, sicut olim quando in terris conversatus est in carne mortali; nam hoc negat, dum Magdalena dicit post resurrectionem. Nolite tangere; illa enim (interprete Ruperto, & aliis nonnullis Patribus) gerebat figuram Ecclesiae, quae jam sublimiori tactu ad eum pertingere debet, nec decebat amplius (instat Synagoga) eum palam hic cernere, audire, palpare. Possumus tamen tangere contactu vero, reali, substantiali, quia ei re ipsa unimur admirabili modo in Sacramento, concorporati & ejus confanguinei effecti. Ibi non solum concedit nobis tangere simbriam & vestimentum, sed etiam praebet manus & pedes, os & lacus, & osculandum, ad ingrediendum, ad sugendam gratiam, benedictionem, vitam, salutem. O felix contactus, in quo possumus cum Thoma exclamare; Dominus & Deus meus! Irruamus ergo ad eum cum desiderio ardente, ut audiamus ibi eum, ut fidei oculo contemplemur, ut tangamus, ut ipsi conjugamur, ut transformemur in eum, ut reformemur renovemurque spiritu mentis nostrae, ut nostra cogitatio non sit nisi de eo quod audivimus, quod vidimus, id est: quod contemplantur, de verbo vitae; ut vitam tandem aeternam ab eo participemus, in qua videbimus eum sicut est audimus eum vocem & sapientiam loquentem sine obscuritate, fruamur ipso plenissime tota aeternitate. Quod nobis donec qui est benedictus in saecula.

HADEM DOMINICA

Duc in altum, & laxate retia in capturam. Luc. 5.

LIT. 4. quadriga

CHRISTUS Dominus ascendit in navim, quae erat Simonis, non solum ut sic a turbis paululum remotus eas de navis commodius doceret, calque cerneret coram se, & cerneretur ab illis; verum etiam hic sublimior ratio quaedam reperitur. Nempe navis illa, quae erat Simonis, Ecclesiam praesignabat à Christo committendam. Simoni Petro ex qua Christus tamquam Cathedra in finem usque saeculi docebit turbas fidei & morum veritatem. Sic sedes & navis Petri sedes est & navis Christi, in altum ducenda, in profundum pelagus Romani Imperii; quia in ipsa Roma tamquam Veritatis sedes & cathedra est collocanda. Vis ergo scire quid sit Romana Ecclesia? 1. Hæc est Ecclesiarum Mater & Magistra, cujus doctrina omnes aliae debent adherere. 2. Hæc est Tabernaculum sacrum Domini, à quo decreta fidei petuntur. 3. Hæc est Oraculum Christianorum, à quo infalli-

Luc. 5.

PARS II. Navium. lam d'isso. vare Ecclesiam.

Quia sit Romana Ecclesia.